

Asane/Hordvik Skytterlag
v/baneformann Ivar Seim
Litleåsveien 40
5090 NYBORG

8475/81 MGS/LR
430/119-81

4. JUNI 1982

TILLATELSE TIL SKYTEBANE I JONAHOLA I ÅSANE

Det vises til Deres søknad av 23.10.81.

I medhold av lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961, § 19 og fullmakt fra Røykskaderådet gir Statens forurensnings- tilsyn herved Asane/Hordvik Skytterlag tillatelse til skyting på skytebane i Jonahola, gnr. 104, bnr. 5 og 9, Blindheim i Asane, i Bergen kommune.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Tillatelsen omfatter følgende anlegg:
  - a. 200 m bane for 10 elektroniske skiver
  - b. 100 m bane for 16 skiver
  - c. 50 m bane for 10 skiver

I tillegg tillates Forsvaret og det lokale Heimevernet i Asane å benytte banen.

2. Alle standplasser skal overbygges og isoleres. Skytehall ved 200 m standplass skal oppføres som angitt i Rapport nr. 45 datert 6.1.82 fra konsulentfirmaet Kilde.

././ Øvrige generelle vilkår fremgår av vedlegg til dette brev.

Begrunnelse

Etter at søknaden om etablering av skytebane i Jonahola ble kunn- gjort, er det innkommet en rekke uttalelser.

Fylkesmannen i Hordaland ser det som naturlig at det blir utført en samlet vurdering av støykilder og ulemper for omgivelsene før behandling av søknaden fra Asane/Hordvik Skytterlag.

Bergen formannskap har ingen særlige merknader til søknaden. Det forutsettes at uttalelser fra Helseseksjonen og Fritidsut- valget tas til følge.

Verken Fritidsutvalget, Anleggsseksjonen eller Byutviklingssek- sjonen har noe å bemerke til søknaden.

Helseseksjonen påpeker at detaljerte planer for totalutforming av anlegget og tiltak på standplass må utarbeides av kvalifisert akustisk ekspertise for best mulig å redusere skytestøyen. Seksjonen mener også at det bør legges tidsrestriksjoner på bruk av banen.

Det er innkommet en del protester fra velforeninger og enkeltpersoner. Protestene gjelder i hovedsak forventede støyulemper. Det påpekes at anlegget plasseres i et allerede eksisterende bomiljø og at bomiljøet i dag er belastet med sterk støy fra riksvei, drift av steinknuseverk og eksisterende (Arna) skytebane.

Det er foretatt beregninger av støynivået fra det planlagte skytebaneanlegget. Beregningsmetoden er basert på ugunstigste vind- og temperaturforhold. 200 m banen vil gi størst utslag i bebyggelsen. Resultatene viser at nivået med skytehall vil ligge under 60 dBA, impuls for den mest utsatte (vestlige) del av bebyggelsen.

Statens forurensningstilsyn mener konsesjon bør gis. De naboer som utsettes for støy fra steinknuseverket, vil i liten grad belastes med støy fra skytebanen. Da støynivået for bebyggelsen vil ligge godt under de grenser SFT mener det er rimelig å sette for skytebaner, er det ikke aktuelt å legge tidsrestriksjoner på bruk av banen. Hvis det senere skulle vise seg nødvendig med bruksbegrensning av banen, kan dette gjøres ifølge pkt. 4 i Generelle vilkår. Det forutsettes at alle standplasser overbygges og isoleres og at skytehall ved 200 m standplass oppføres etter anvisning fra Kilde (rapport nr. 45).

Erstatningsansvar, klageadgang m.v.

Tillatelse til utslipp fritar ikke for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jfr. grannelovens § 23, siste ledd.

Tillatelsen kan påklages til Miljøverndepartementet av sakens parter eller andre med særlig klageinteresse innen 3 uker fra meddelelse om avgjørelsen er mottatt. Eventuell klage skal angi det vedtak som det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statens forurensningstilsyn.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Statens forurensningstilsyn. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler av betydning for saken vil også SFT kunne gi på forespørsel.

Gjenpart av tillatelsen er sendt sakens øvrige parter.

Etter fullmakt

Rolf Biørnstad

Vedlegg til tillatelse for
Asane/Hordvik Skytterlag, Bergen
kommune,
av
jnr. 8475/81 MGS/LR

GENERELLE VILKÅR

1. Egenkontroll og ansvar

Asane/Hordvik Skytterlag plikter , gjennom instruksjer, kontroll og andre tiltak, å sørge for at driften av anlegget skjer slik at ulemper og skadevirkninger til enhver tid begrenses mest mulig. Heri ligger bl.a. en plikt til så langt som mulig å søke å hindre unormale driftsforhold som forårsaker økte støynivåer.

Asane/Hordvik Skytterlag plikter skriftlig å varsle SFT når nye støydempingstiltak m.v. igangsettes.

2. Inspeksjoner

Asane/Hordvik Skytterlag plikter å la representanter for forurensningsmyndighetene eller de etater og institusjoner forurensningsmyndighetene bemyndiger, inspisere anlegget til enhver tid.

3. Tvangsmulkt og straffeansvar

Forurensningsmyndighetene kan fastsette nærmere bestemmelser om tvangsmulkt for overtredelser av vilkårene i tillatelsen.

Overtredelse av vilkårene i tillatelsen er straffbart i henhold til grannelovens § 23 f.

4. Ytterligere tiltak

Det kan kreves at Asane/Hordvik Skytterlag foretar endringer i det bestående anlegg med sikte på å minske støynivået i den utstrekning utviklingen har gjort slike endringer alminnelig akseptert som teknisk/økonomisk forsvarlig for sammenlignbare tilfeller, hensyn tatt til geografisk beliggenhet, nabobebyggelse og andre forhold. Forurensningsmyndigheten kan kreve begrensninger i bruken av banen dersom støyulempene blir større enn antatt.

NOTAT

430/119-81 (R 44/81)

ÅSANE/HORDVIK SKYTTERLAG - SKYTEBANE I ÅSANE, BERGEN KOMMUNE

1. Kort orientering om saken

Følgende utdrag av søknaden er kunngjort:

"Åsane/Hordvik Skytterlag har i henhold til grannelovens § 19 søkt om tillatelse til skyting på ny skytebane i JONAHOLA, beliggende på del av gnr. 104, bnr. 5 og 9, Blindheim i Åsane, i Bergen kommune.

Anlegget vil bestå av en 200 m, en 100 m og en 50 m bane. Alle standplasser bygges med isolerte overbygg og med plass til 20 skyttere på 200 m banen, 16 skyttere på 100 m banen og 10 skyttere på 50 m banen. Skytebanen bygges for 10 elektroniske skiver på 200 m banen uten grav og med vanlige skiver og grav på 100 m og 50 m banen.

Det søkes om bruksrett til banen for alle ukedager fra kl 0800 til mørkets frambrudd. Antall skudd pr. år er beregnet til 47 000. Forsvaret og det lokale Heimevernet i Åsane må påregnes som brukere av banen.

Eventuelle innsigelser mot at tillatelse gis, må sendes Bergen kommune, Bergen rådhus, 5001 Bergen, innen 6 uker."

2. Bakgrunn for søknaden

Skytebanen som Åsane Skytterlag disponerte i Rollandsområdet, ble i 1968 tatt i bruk til boligformål. Kommunen så det som sin plikt å kunne anvisе område til ny bane, men kunne ikke umiddelbart peke ut et egnet areal. I påvente av en avklaring fikk Åsane Skytterlag avtale med Hordvik Skytterlag om felles bruk av skytebanen på Hordvik. I Åsane og også senere i Bergen kommune ble det oppnevnt eget utvalg for å utrede spørsmålet om plassering av ny skytebane for nordre bydel. Utredningsarbeidene resulterte i at Jonahola i Blindheim i Åsane ble utpekt som det gunstigste alternativ for plassering av skytebanen. Konesjonssøknad ble sendt SFT 23.10.81.

3. Nærmere beskrivelse av beliggenhet

Området for den planlagte skytebanen ligger nord for Gaupåsvannet i Åsane, like ved grensen til Arna.

I målerapport fra Helseseksjonen i Bergen kommune finnes et kart i målestokk 1:5000 som viser beliggenheten av den planlagte skytebanen og bebyggelsen på Gaupås. Rapporten ligger i saksmappa.

Jonahola er en lukket dalbunn som åpner seg mot Gaupåsvannet i sørvest, men som ellers er avgrenset på alle kanter av relativt bratte fjellsider med høyder fra 30-90 m. Dalbunnen som omfatter knapt 20 dekar, er myrlendt mens fjellsidene har vanlig skog - bunn med tynt jordlag og med fjell i dagen. Området som helhet dekkes av relativt glissen og småvokst furuskog.

Skyteretningen er øst og nordøst.

Avstanden fra standplass til nærmeste bolighus på Gaupås er ca. 1000 m.

Avstanden fra banen i Jonahola til Arna skytebane er ca. 2000 m, og Gaupås ligger midt mellom de to banene.

Det er utarbeidet reguleringsplan med tilhørende reguleringsbestemmelser for området. Reguleringsplankart i målestokk 1:1000 ligger i saksmappa. Foruten skytebanen i Jonahola omfatter planen steinbrudd i fjellområdet øst for Jonahola (Furhaugane).

4. Uttalelser

Søknaden er kunngjort på vanlig måte. Følgende uttalelser er innhentet:

1. Bergen formannskap har ingen særlige merknader til søknaden under forutsetning av at uttalelser fra Helseseksjonen og Fritidsutvalget tas til følge. Det er videre en forutsetning at reguleringsplan for skytebanen vedtas og blir stadfestet.

2. Helseseksjonen har følgende bemerkninger til søknaden:

Det er beskrevet generelle dempningstiltak i forbindelse med standplass. Ved et såpass stort anlegg finner Helseseksjonen det imidlertid nødvendig at detaljerte planer for totalutforming av anlegget og tiltak på standplass må utarbeides av kvalifisert akustisk ekspertise for best mulig å redusere skytestøyen.

Det er søkt om å kunne benytte banen alle dager fra kl 0800 til mørkets frambrudd. Selv ved lave nivåer oppleves skytestøy som særlig sjenerende. Det bør derfor være perioder i dagslys hvor publikum er sikret ro. Skyting på helgedager bør ikke starte før ved 12-13 tiden. Helst bør skyting helgedager unngås. Det bør være ro etter kl 2100 alle dager.

3. Fritidsutvalget går inn for at det reguleres arealer for skytebane i Jonahola. Utvalget forutsetter at alle rimelige tiltak med sikte på å redusere støyproblemet gjennomføres.
4. Byutviklingsseksjonen refererer til vedtak fattet i bygningsråd og bystyre vedrørende reguleringsplanen.
5. Anleggsseksjonen har ikke noe å bemerke til søknaden fra Åsane/Hordvik Skytterlag.
6. I uttalelsen fra Fylkesmannen blir det pekt på at bebyggelsen på Gaupås allerede har støyplager fra steinbrudd og svært trafikkert vei og at Bergen kommune nylig har godkjent en plan for et større dagbrudd i tilknytning til eksisterende steinbrudd. Plan- og utbyggingsavdelingen ser det som naturlig at det blir utført en samlet vurdering av støykilder og ulemper for omgivelsene før behandling av søknaden fra Åsane/Hordvik Skytterlag.
7. Fylkesfriluftsnemnda mener at bomiljøet på Gaupås allerede er så sterkt belastet med støyforurensning at det ikke bør komme til nye støykilder før det er gjort noe med de eksisterende. Men under forutsetning av at Bergen kommunes retningslinjer for støygrenser blir overholdt, har ikke nemnda noe imot at Åsane/Hordvik Skytterlag får tillatelse til bygging og drift av nytt skytebaneanlegg i Jonahola.

8. Haugland og Gaupås Vel protesterer mot anleggelse av skytebaneanlegget i Jonahola. Det påpekes at anlegget plasseres i et allerede eksisterende bomiljø og at bomiljøet idag er

verk og eksisterende (Arna skytebane). Dessuten hevdes det at de støymålinger som foreligger, er mangelfulle og villedende.

9. Alfred Vikne, Gaupås, protesterer på det sterkeste mot at det gis tillatelse til skyting på ny skytebane i Jonahola. Gaupås er et sterkt støybelastet boområde, og beboerne bør i det minste sikres helgefred.
10. Hetlebakken Vel protesterer på det sterkeste mot den støyforurensning som de mener i høy grad vil ramme deres hytte- og bomiljø. Protesten er enstemmig vedtatt i styret i Hetlebakken Velforening.
11. G. Aasgaard A/S protesterer mot at det gis tillatelse til skytebane i Jonahola. De forbeholder seg retten til å fremme erstatningskrav overfor Bergen kommune vedrørende eventuell verdiforringelse av deres eiendom, gnr. 70, bnr. 112.
12. Etter fristens utløp har Vestlandske Naturvernforening sendt et brev til SFT med anmodning om at det blir foretatt en total støyanalyse under ulike forhold før standpunkt tas til en tillatelse.

Åsane/Hordvik Skytterlag har i brev av 14.4.82 meddelt at skytterlaget ikke har noen bemerkninger til uttalelsene fra Bergen kommune eller fra Fylkesmannen i Hordaland.

5. Beregninger og vurdering av støydempende tiltak

Konsulentfirmaet Kilde har på oppdrag av Hordaland Skyttarsamlag vurdert støynivået i omgivelsene fra det planlagte skytebaneanlegget i Jonahola.

I rapporten fra Kilde (nr. 45) slås det fast at bebyggelsen på Gaupås skiller seg klart ut som det mest utsatte boligområdet rundt skytebanen. Andre områder er godt topografisk skjermet.

Rapporten som ligger i saksmappa, inneholder et kart i målestokk 1:5000 hvor standplassene, boligbebyggelsen på Gaupås og beregningspunktene er inntegnet.

200 m banen vil gi størst utslag i bebyggelsen både pga. orientering (skyteretning) og de våpen som her benyttes (hovedsakelig kaliber 6,5 mm). Støyen fra 200 m banen er beregnet i 3 punkter i bebyggelsen på Gaupås. I det regulerte friluftsområdet sør/sørvest: skytebaneanlegget er det grovt antydning et støynivå rundt 65-70(75)dBA, impuls.

Støyen er beregnet etter forslaget til "Nordisk beregningsmetode for skytebanestøy" (KILDE-notat nr. 12/1979). Beregningsmetoden er basert på ugunstigste vind- og temperaturforhold.

Ved beregningene legges stående skytestilling og et gjennomsnittsvåpen støymessig sett med kaliber 6,5-7,62 mm til grunn. Avstanden fra standplass til de 3 beregningspunktene A, B og C er hhv. 1115, 1050 og 1185 m. Det er foretatt beregninger med og uten skytehall da beregningsgrunnlaget for virkningen av skytehall pr. idag er tynt.

Lydnivåer uten skytehall:

- A: 76 dBA, impuls
- B: 63 dBA, impuls
- C: 60 dBA, impuls

Punkt A har direkte sikt til standplassen. Men ved å flytte beregningspunktet østover i beregningsområdet, vil åsen sør/sørøst for anlegget (Furhaugen) gi en økende grad av skjerming med tilhørende lavere støynivåer.

Det er planlagt overbygd skytehall på standplassen. For å gi god dempende effekt av denne i hele boligområdet på Gaupås, bør søndre sidevegg trekkes fram 5-7 m og (minimum) søndre del av taket trekkes ut over sideveggen både for ytterligere avskjerming og vindavstivning. Uten fremskutt sidevegg vil skytehallen kun ha liten effekt i pkt. B og ingen effekt i pkt. C. Skytehallen bør ha minst mulig åpninger mellom vegger og tak/bakke. Ventilasjonsåpninger utføres fortrinnsvis som enkle lydfeller. Adkomst skjer via dører. I tillegg bør skytehallen dempes innvendig med absorberende matter e.l. (minimum tykkelse 7,5cm). Med en skytehall som skissert ovenfor, vil maksimale lydnivåer på Gaupås kunne reduseres til:

- A: 55-60 dBA, impuls
- B: 45-50 dBA, impuls
- C: 45-50 dBA, impuls

6. Møte og befaring

11.5.82 hadde SFT innkalt partene til møte og befaring.

Det møtte ialt 16 personer, herav representanter for Åsane/Hordvik Skytterlag, Bergen kommune, K-71 Industrier A/S, Vestlandske Naturvernforening, Haugland og Gaupås Vel, Hetlebakken Vel, Bydelsutvalg 10 Ytre Arna, naboer og SFT.

Seim, Åsane/Hordvik Skytterlag, orienterte om bakgrunnen for søknaden. Skytterlaget ønsker primært konsesjon for alle ukedager.

Wendelboe Aarø, kommunalråd, Bergen kommune, redegjorde for behandlingen av saken i kommunen, og Jan A. Brinkmann, Helseseksjonen, Bergen kommune, orienterte om de målinger Helseseksjonen har foretatt i forbindelse med alternative plasseringer av skytebanen. Brinkmann mente at plassering av banen i Jonahola er det beste alternativet.

Gaupås, Haugland og Gaupås Vel, mente at Trollmyra-alternativet burde utredes nærmere.

Haugland, reguleringsavdelingen, Bergen kommune, påpekte at Jonahola ble anbefalt utfra arealbetraktninger.

Pedersen, Vestlandske Naturvernforening, mente at støy fra steinknuseverket og den planlagte skytebanen må vurderes samlet.

Vikne, nabo, påpekte at naboene blir belastet med støy fra steinknuseverket om dagen og vil bli belastet med skytestøy om kveld-

ene og i helgene. Han tok også opp problemet med vibrasjoner og andre ulemper i forbindelse med steinknuseverket.

Haugland opplyste, etter forespørsel fra Kjærland, Hetlebakken Vel, at det ikke foreligger planer om utvidelse av skytebanen. Bygningsrådet kan innskrenke skytetidene.

Det ble en diskusjon om bruk av den nye banen. Problemet med Arna skytebane ble også tatt opp. Skyteaktivitetene bør samordnes på den miljømessig beste banen. Bergen kommune anmoder om en sammenslåing av de to lag.

Det ble foretatt befaring både av skytebanen og steinknuseverket. Oma, K-71 Industrier A/S, demonstrerte en modell av den planlagte kraterdriften. I den første fasen vil denne driften gi mye støy.

Forografier av skytebaneområdet, bebyggelsen på Gaupås og steinknuseverket ligger i saksmappe.

7. Vurdering og konklusjon

Beregninger av støynivået fra det planlagte skytebaneanlegget er foretatt av konsulentfirmaet Kilde. Beregningene viser at nivået uten skytehall vil være noe høyt for den vestlige del av boligbebyggelsen på Gaupås, mens store deler av den øvrige bebyggelse vil ligge naturlig skjermet mot støy av åsen sør/sørøst for anlegget.

I tilfellet med skytehall vil også nivået for den vestlige del av bebyggelsen ligge under 60 dBA, impuls.

Røykskaderådet har tidligere benyttet 60 dBA, fast som tilsvarer 65 dBA, impuls, som en veiledende støygrense.

Ifølge retningslinjer fra Naturvårdsverket skal støynivået for boliger ved nye baner ligge i området 65-70 dBA, impuls, og ifølge Miljøstyrelsens retningslinjer bør støynivået ikke overskride 65-75 dBA, impuls.

Helseseksjonen i Bergen kommune har gitt en vurdering av støybelastningen for boligbebyggelsen. Den støymessige belastning skyldes i all hovedsak veitrafikkstøy. Om ettermiddag og kveld vil støy fra steinknuseverket kunne bli mer fremtredende. Trafikkstøybelastningen vil være mindre også til de tider da skytestøy vil kunne være mest til sjenanse (kveldstid og helger). Skytterlaget har søkt om bruksrett til banen alle ukedager fra kl 0800 til mørkets frembrudd. Helseseksjonen mener at beboerne bør sikres mest mulig ro i sin fritid og at det bør være perioder i dagslys hvor skyting ikke tillates.

Saksbehandleren mener konsesjon bør gis. Det forutsettes at alle standplasser overbygges og isoleres og at skytehall ved 200 m standplass oppføres etter anvisning fra Kilde (rapport nr.45). De naboer som utsettes for støy fra steinknuseverket, vil i liten grad belastes med støy fra skytebanen. Da støynivået for bebyggelsen vil ligge godt under de grenser SFT mener det er rimelig å sette for skytebaner, er det ikke aktuelt å legge tidsrestriksjoner på bruk av banen. Hvis det senere skulle vise seg nødvendig med bruksbegrensning av banen, kan dette gjøres ifølge pkt. 4 i Generelle vilkår.

Arkiv 22

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep

OSLO 1

000/82 F NPK/KE
355

4467/82 PCJ, MGS/LR
430/119-81, 430/166-77

2. SEP. 1982

FORSLAG TIL REGULERINGSPLAN FOR SKYTEBANE OG STEINBRUDD PÅ
DEL AV EIENDOMMENE GNR. 104 OG GNR. 106 BLINDHEIM OG ARNA,
ÅSANE I BERGEN KOMMUNE

Vi viser til Deres brev av 10.6.d.å.

Nedenfor følger SFTs kommentarer til de støymessige konsekvenser for skytebanen og steinbruddet.

1. Skytebanen

SFT ga 4.6.82 konsesjon for en ny skytebane i Jonahola. Konsesjonen ble påklaget av Vestlandske Naturvernforening og advokat Haakon Skaug på vegne av Haugland og Gaupås vel.

Klagen er i dag oversendt Miljøverndepartementet til avgjørelse. Vi viser til våre kommentarer i dette brevet.

2. Steinbrudd/knuseverk

Bedriften K-71 søkte i 1978 om utslippstillatelse for sitt knuseverk i området. Ved befaring i 1979 fikk SFT orientering om foreliggende planer om å flytte knuseverket med tilhørende silo og vekt inn i fjellet. Dette ville medføre en ny og vesentlig forbedret situasjon mht. støy, og saken ble på dette grunnlag stillet i bero inntil videre.

Ifølge reguleringsplanen skal fremtidig steinuttak skje ved kraterdrift, og knuseverket vil være plassert i fjell. Støymessig er dette en meget god løsning. Slik kraterbruddet er lokalisert i forhold til nabobebyggelse, antar SFT at de nødvendige begrensninger for å sikre mot støy - dette gjelder spesielt i den fase man åpner kraterdriften - kan settes av bygningsrådet med hjemmel i bygningslovens § 26 m. Særskilt behandling iht. granelovens § 19 synes da å være unødvendig.

Med hilsen

Rolf Biørnstad (e.f.)